

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **Z. I.**, zastoupeného Organizací pro pomoc uprchlíkům, se sídlem Kovářská 4, Praha 9, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 4. 2008, čj. OAM-267/LE-05-05-2008, o námitce podjatosti,

t a k t o :

- I. Soudkyně JUDr. Olga Stránská **n e n í v y l o u č e n a** z projednávání věci vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 46 Az 71/2008.
- II. Námitky podjatosti směřující proti jiným soudcům Krajského soudu v Praze, kteří se nepodílejí na projednávání a rozhodování věci vedené pod sp. zn. 46 Az 71/2008, **s e o d m í t a j í**.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaný rozhodnutím ze dne 7. 4. 2008, čj. OAM-267/LE-05-05-2008, zamítl žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Praze.

Podáním ze dne 5. 6. 2008 žalobce namítl „*podjatost soudu*“. Podání odůvodnil tím, že proces je veden urychleně a směřuje k zamítavému rozhodnutí bez řádného přezkumu napadeného rozhodnutí.

Zástupce žalobce uvedl, že je mu „*známo více obdobných případů*“ a dodal, že „*Dne 3. 6. 2008 nevybověl soud odůvodněné žádosti naší organizace o odročení dvou rovněž tzv. l. azylových případů, a naznačil, že by odročením došlo k nepřipustnému prodlužování kauzy, což není v souladu s vnitřním pokynem soudu. Dospěli jsme proto k obavě, že soud nepostupuje nepodjatě.*“

Žalobce se domnívá, že soud na přání žalovaného záměrně postupuje tak, aby ve lhůtě sto dvaceti dnů vydal zamítavé rozhodnutí, neboť v takovém případě je žalobce nucen nadále setrvat v uzavřeném přijímacím středisku X po dobu dalších třiceti dnů, po nichž následuje deportace zpět do země původu. Kasační stížnost podaná v přijímacím středisku X nemá odkladný účinek a dokonce „*není vyčkáváno na rozhodnutí NSS o odkladném účinku*“.

Žalobce se nemůže bránit ani proti držení v uzavřeném přijímacím středisku, neboť příslušný Městský soud v Praze během relevantních sto dvaceti dnů „*sotva započne proceduru*“. Navíc městský soud přistoupil k přerušování těchto řízení do doby rozhodnutí o azylu. Žadatelé jsou tím v rozporu s článkem 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nuceni setrvat v uzavřeném přijímacím středisku „*v podmínkách věznic*“, tj. v uzavřených prostorech ohraničených mříží bez denního světla, se zákazem mobilních telefonů a bez „*zemních informací (TV, rozhlas, internet, tisk)*“ se vstupem návštěv včetně právníků jen na povolení žalovaného. Soud s žalobcem komunikuje výhradně v českém jazyce a žalobce tak nezná význam soudních podání. Žalobce nemá možnost okamžitých konzultací s právníkem, „*právní poradenství je naší organizací poskytováno jednou týdně*“, návštěvy jiných advokátů jsou výjimečné a povolení

vstupu do střediska X je spojeno s administrativními kroky. Zástupce žalobce mj. uvedl „*Odkazujeme v této souvislosti na odmítnutí žádosti ustanoveného advokáta o prodloužení lhůty o pět dnů k doplnění žaloby, čj. 46 Az 57/2008 - 26, odůvodněné nutnou osobní konzultací s žalobcem za přítomnosti tlumočnicka.*“.

Soudní výzvy s několikadenními lhůtami jsou tak zcela nadbytečné a včasná reakce na ně je pro žalobce či zástupce často nemožná. Je proto možné, aby se krajský soud dopouštěl procesních nesrovnalostí, včetně nedostatečného přezkumu ve věci. Žalobce může proti výsledku řízení brojit kasační stížností, výsledek o ní však již nebude mít na jeho osud vliv, neboť v době rozhodnutí Nejvyššího správního soudu bude deportován.

Dále zástupce žalobce dodal, že „*Během uplynulých týdnů se pracovníci naší organizace setkali s obdobnými případy, v nichž dle našeho názoru nebylo postupováno spravedlivě, nebyly dodržovány zásady garantované čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod, zejm. zásada rovnosti stran, bylo tedy postupováno co nejrychleji, za cenu zkrácení žalobce na jeho procesních právech a za cenu procesních pochybení s fatálními následky. Jde např. o řízení 48 Az 16/2008 a 46 Az 25/2008 – v obou případech řádně podaná žaloba odmítnuta s tím, že není možné stanovit lhůtu k jejímu doplnění, 48 Az 21/2008 – žalobce neobeslán výzvou o rozhodnutí bez jednání, zástupce obeslán 2 týdny po zamítavém rozhodnutí ve věci (žalobce bude v nejbližších dnech navrácen do P.), 48 Az 41/2007 – žaloba odmítnuta po ztrátě doplnění žaloby na soudě, 46 Az 5/2008 – žalobkyně neobeslána výzvou o rozhodnutí bez jednání, rozhodnuto zamítavě (žalobkyně bude v nejbližších dnech navrácena do T.). Jsme přesvědčeni, že správní řízení s žadateli o mezinárodní ochranu žádajícími v PŘS X jsou vedena příliš rychle, v kontrastu k řízením mimo PŘS X. Během existence PŘS X v něm nebylo nikdy rozhodnuto o žádosti o mezinárodní ochranu kladně. Je proto zneklidňující obava, že nadepsaný soud svým urychleným procesním postupem umožňuje, aby tato rozhodnutí nebyla efektivně přezkoumána. Zdůrazňujeme, že v jiných případech, než v případech podaných v PŘS X, je doba soudního procesu nesrovnatelně delší, proces je veden důkladně, a nejsou nám známy případy uvedených pochybení. Vidíme proto jasnou souvislost urychleného rozhodování tzv. I. případů, a přání Ministerstva vnitra ČR, konečkonců ozřejmeného i v důvodové zprávě k novele zákona o azylu, zakotvující příslušnost nadepsaného soudu pro I. řízení.*“.

Ke vznesené námitce se vyjádřili soudci krajského soudu, mj. soudkyně JUDr. Olga Stránská, již byla věc podle rozvrhu práce přidělena k projednání a rozhodnutí: uvedla, že nemá žádný vztah k účastníkům řízení, k zástupci žalobce, ani k věci samé.

Podle § 8 odst. 1 soudního řádu správního jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v projednávání věci, nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

Podání žalobce je zčásti nepřijatelné, zčásti nedůvodné.

V prvé řadě se Nejvyšší správní soud nemohl zabývat námitkou podjatosti směřující proti soudcům Krajského soudu v Praze, kteří se nepodílejí na projednávání a rozhodování věci vedené pod sp. zn. 46 Az 71/2008. Institut podjatosti slouží k naplnění jednoho ze základních funkčních principů soudnictví v moderním demokratickém právním státě, vyžadujícím, aby spory účastníků rozhodovali jenom takoví soudci, kteří nemají na věci jakýkoliv zájem a u nichž je proto předpoklad, že spor budou rozhodovat zcela nestranně. Žalobce z tohoto pohledu tedy může namítat podjatost pouze u toho soudce, který bude v jeho věci rozhodovat. Namítá-li podjatost soudců jiných, či dokonce podjatost soudu jako instituce, jde o návrh nepřijatelný ve smyslu § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.; takový návrh soud odmítne.

Soudnictví je vždy pojmově spjato s rozhodováním konkrétních pří, nemá povahu akademického řešení obecných právních otázek, proto i uvedený základní funkční princip nestrannosti je nutno vztahovat toliko ke konkrétní rozhodované věci. V tomto kontextu nelze přehlédnout, že podání žalobce není ve své podstatné části obsahově námitkou podjatosti, ale spíše polemikou zástupce žalobce se systémem procedury poskytování mezinárodní ochrany v rámci Příjímacího střediska X. Není přitom zřejmé, jakou má podle stěžovatele mít Nejvyšší správní soud pravomoc k řešení obecně vytýkaných systémových nedostatků. Ty může vzít v úvahu pouze při přezkumu zákonnosti konkrétního řízení a rozhodnutí, jsou-li odpovídajícím způsobem formulovány stížní námitkou, nikoliv však preventivně zasáhnout do řízení vedeného krajským soudem, navíc za použití zcela neodpovídajícího procesního institutu zvoleného žalobcem, resp. jeho zástupcem.

Námitkou podjatosti soudkyně JUDr. Olgy Stránské, která má věc projednávat a rozhodovat, se Nejvyšší správní soud zabýval věcně.

Nestrannost soudce se zkoumá jednak ze subjektivního a jednak z objektivního hlediska. Subjektivní kritérium vypovídá o osobním přesvědčení soudce v daném případě, objektivní naproti tomu svědčí o tom, že soudce skýtá dostatečné záruky vylučující jakékoliv legitimní pochybnosti v tomto ohledu.

V dané věci bylo subjektivní stanovisko žalobce skutečně podnětem k tomu, aby se Nejvyšší správní soud podjatostí uvedené soudkyně zabýval. Soudkyně sama, jak vyplývá z jejího vyjádření, důvody tvrzené podjatosti nezná.

Z hlediska objektivního má při posuzování námitky podjatosti ve věci určující význam § 8 odst. 1 s. ř. s., podle něhož „*důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech*“. Žalobce vznesl obecnou námitku proti postupu krajského soudu ve věcech mezinárodní ochrany (dokonce nikoliv pouze soudkyně, která rozhoduje v jeho věci) a námitku týkající se rychlosti řízení. Uplatněné námitky nejsou důvodné, ostatně nelze přehlédnout, že krajský soud ve věci dosud ani nenařídil jednání. Namítané skutečnosti nemohou být ve smyslu § 8 odst. 1 s. ř. s. důvodem pro vyloučení soudce, a jiné skutečnosti žalobce netvrdí. Nejvyšší správní soud proto dále rozhodl, že soudkyně JUDr. Olga Stránská není vyloučena z projednávání a rozhodování této věci.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. června 2008

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu